

Votaziun dal pievel
dals 27 da november 2005
Explicaziuns dal cussegl federal

1 Iniziativa dal pievel
«per victualias producidas
senza tecnologia genetica»

2 Midada da la lescha da lavur

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Davart quai vegn votà

Iniziativa dal pievel «per victualias producidas senza tecnologia genetica»

L'iniziativa dal pievel «per victualias producidas senza tecnologia genetica» pretenda ch'i na dastgan vegnir cultivadas naginas plantas e tegnids nagins animals en l'agricultura svizra ch'èn vegnids modifitgads geneticamain. Quest scumond duai valair tschintg onns. Il cussegl federal ed il parlament refusan questa iniziativa, perquai che la lescha vertenta davart la tecnica genetica garanteschia gia en moda complessiva la protecziun da l'uman, da l'animal e da l'ambient.

explicaziuns

paginas 4–11

text da votaziun

paginas 12–13

**Emprim
project**

Midada da la lescha da lavur

Il cussegl federal ed il parlament vulan permetter a las fatschentas en staziuns pli grondas e sin las plazzas aviaticas da laschar lavurar lur persunal – independentamain da lur purschida – er la dumengia. Cunter quai è vegnì lantschà il referendum.

explicaziuns

paginas 14–21

text da votaziun

pagina 18

**Segund
project**

Iniziativa dal pievel «per victualias producidas senza tecnologia genetica»

La dumonda da votaziun è:

Vulais Vos acceptar l'iniziativa dal pievel «per victualias producidas senza tecnologia genetica»?

Il cussegl federal ed il parlament recumondan da refusar l'iniziativa.

Il cussegl naziunal ha refusà questa iniziativa cun 92 cunter 92 vuschs e cun la decisiun da tagl da la presidentanta tar 4 abstenziuns, il cussegl dals chantuns cun 35 cunter 10 vuschs tar 0 abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

Dapi il cumenzament da l'onn 2004 è en vigur la lescha davart la tecnica genetica che protegia l'uman, l'animal e l'ambient dals effects negativs da la tecnologia genetica. Ella scumonda per l'ina da tegnair en l'agricultura animals modifitgads geneticamain. Per l'autra prescriba ella ina procedura da controlla cumplessiva per admetter plantas modifitgadas geneticamain.

La nova lescha davart la tecnica genetica è en vigur

L'iniziativa dal pievel «per victualias producidas senza tecnologia genetica» è vegnida lantschada d'in comité, per il qual la lescha davart la tecnica genetica è memia pauc severa. El pretenda ch'i na dastgan – durant tschintg onns – vegnir cultivadas naginas plantas e tegnids nagins animals en l'agricultura svizra ch'èn vegnids modifitgads geneticamain. Da questa pausa da reflexiun spera el che l'agricultura obtegna tranter auter in gudogn da reputaziun.

L'iniziativa vul in scumond da tschintg onns

Sche l'iniziativa vegniss acceptada n'influenzass quai strusch la pratica da l'agricultura. Animals modifitgads geneticamain èn scumandads gia oz. Plantas modifitgadas geneticamain dastgan vegnir cultivadas pir suenter ina procedura da controlla. Ina tala procedura n'è fin ussa mai vegnida dumandada (situaziun dal settember 2005) ed ella chaschunass uschè blera lavur ch'i durass circa uschè ditg sco il scumond da tschintg onns che l'iniziativa pretenda.

Strusch consequenzas directas da l'iniziativa

Il cussegl federal ed il parlament – il cussegl naziunal mo malapaina – han refusà questa iniziativa. La lescha davart la tecnica genetica porscha la protecziun necessaria per l'uman, per l'animal e per l'ambient. Tras il scumond pudess la Svizra perder sia reputaziun e sia attractivitat sco lieu scientific ed economic.

Posiziun dal cussegl federal e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

L'agricultura da la Svizra renunzia oz per gronda part a products modifitgads geneticamain. Quai vuless l'**iniziativa dal pievel** garantir tras scumonds durant tschintg onns. Ella scumonda la cultivaziun da plantas modifitgadas geneticamain en l'agricultura, en l'orticultura ed en la selvicultura. Per producir victualias na dastgan ultra da quai vegnir tegnids nagins animals modifitgads geneticamain.

Las finamiras
da l'iniziativa

L'iniziativa cumpiglia mo la produenziun da l'agricultura en Svizra. L'import da victualias che cuntegnan parts da plantas da mais e da soja modifitgadas geneticamain na vegn betg pertutgà da l'iniziativa. Er pavels modifitgads geneticamain che han – sut las cundiziuns severas che valan oz – il permess da vegnir importads pudessan – en cas che l'iniziativa vegniss acceptada – vegnir duvrads vinavant. Ed i fiss er vinavant pussaivel da far experiments en il liber cun emetter libramain plantas modifitgadas geneticamain.

Pertutgada è mo
la produenziun
da la Svizra

La **lescha davart la tecnica genetica** lavura cun controllas empè cun scumonds. Animals modifitgads geneticamain dastgan vegnir duvrads mo en la medischina ed en la perscrutaziun. Plantas modifitgadas geneticamain dastgan vegnir cultivadas, sch'ellas han passà avant cun success ina procedura da controlla da plirs onns. En proceduras intensivas da plirs stgalims en il labor ed en il liber sto vegnir cumprovà che la planta na donnegia betg ils umans, ils animals e l'ambient e ch'ella na periclitescha betg l'agricultura che cultivescha products senza tecnologia genetica sco er la diversidad natirala.

Controllar empè
da scumandar

(La lescha davart la tecnica genetica chattais Vus en l'internet sut la suandanta adresa:
www.admin.ch/ch/d/sr/8/814.91.de.pdf)

Organissemis modifitgads geneticamain (OMG)

La lescha davart la tecnica genetica definescha organissemis modifitgads geneticamain, dals quals i sa tracta er en l'iniziativa, sco suonda:

«Organissemis modifitgads geneticamain èn organissemis, dals quals il material genetic è vegnì modifitgà uschia, sco che quai na resulta mai sut cundiziuns natiralas cun cruschar u cun recombinaziuns natiralas.» (art. 5. al. 2)

Cun tractar l'iniziativa eran las opiniuns divididas en il parlament. A favur da l'iniziativa dal pievel è tranter auter vegnì fatg valair ch'il moratori saja ina schanza per l'agricultura d'augmentar sia reputaziun a l'exteriur. I sa tractia er da sclerir dumondas anc avertas en connex cun l'utilisaziun da la tecnologia genetica en l'agricultura. Cunter l'iniziativa è vegnì argumentà ch'ins duess laschar la libertad da decider a l'agricultura sco er a las consumentas ed als consuments e betg sa privar d'opziuns. Las adversarias ed ils adversaris da l'iniziativa sa faschevan ultra da quai quitads per la Svizra sco piazza da perscrutaziun.

La finala è il cussegl dals chantuns suandà cun ina gronda maioritad il cussegl federal. Il cussegl naziunal ha – suenter paritad da las vuschs – recumandà da refusar l'iniziativa cun la decisiun da tagl da la presidenta.

Las tractativas
en il parlament

Cumparegliaziun da l'iniziativa dal pievel e da la lescha davart la tecnica genetica

(OMG = organissemes modifitgads geneticamain)

	iniziativa	regulaziun vertenta en la lescha davart la tecnica genetica	situaziun actuala (settember 2005)
cultivaziun da plantas cun OMG	scumandà per tschintg onns	pussaivla suentar ina procedura da controlla severa (incl. experiments cun la libra emissiu en l'ambient)	nagina cultivaziun; nagina procedura da controlla currenta
tegnair animals da niz cun OMG en l'agricultura	scumandà per tschintg onns	scumandà	nagin
import da victualias cun OMG	*	pussaivel suentar in'admissiu; obligaziun da marcaziun	paucs imports da victualias cun parts cun OMG
import da pavels cun OMG	*	pussaivel suentar in'admissiu; obligaziun da marcaziun	paucs imports da pavels cun parts cun OMG
libra emissiu en l'ambient	*	pussaivla suentar ina permissiu	la SPF ha fatg ina libra emissiu en l'ambient

* betg reglà da l'iniziativa; en quests secturs valess – en cas che l'iniziativa vegniss acceptada – vinavant la regulaziun vertenta

Argumentes dal comité d'iniziativa

«Votai GEA per l'iniziativa senza tecnologia genetica»

La meglra garanzia per victualias frestgas e saunas è in'agricultura che respecta la natira. Tar quest concept tutga er da renunziar a la tecnologia genetica en l'agricultura.

L'agricultura vul producir senza tecnologia genetica

L'agricultura svizra vul evitar novs problems ecologics e producir vinavant senza tecnologia genetica. L'agricultura senza tecnologia genetica porscha la schanza da far ressortir cleramain la qualidad da nossas victualias en Svizra ed a l'exteriur. Tras l'iniziativa senza tecnologia genetica vegn garanti quest giavisch da las puras e dals purs fin l'onn 2010, e quai cun fixar en la constituziun federala in moratori da cultivar cun tecnologia genetica. *Tut las organisaziuns svizras da las puras e dals purs supplitgeschan las votantas ed ils votants da dir GEA a l'iniziativa senza tecnologia genetica.*

Las consumentas ed ils consuments han confidenza en products senza tecnologia genetica

Las consumentas ed ils consuments han confidenza en la derivanza svizra, e quai vala cunzunt per las victualias. Tras l'iniziativa senza tecnologia genetica restan las victualias che vegnan producidas en Svizra senza tecnologia genetica. Quai fa er pressiu sin ils imports: Quels pon vegnir vendids sin il martgà svizzer mo, sch'els na cuntengan nagina tecnologia genetica. *La fundaziun per la protecciun da las consumentas e dals consuments, las organisaziuns da consumentas e da consuments en Svizra franzosa ed en il Tessin sco er las organisaziuns da svilup recumondan in GEA per l'iniziativa senza tecnologia genetica.*

Senza tecnologia genetica – uschia resta nossa natira pli multifara

En ils Stadis unids, nua che la tecnologia genetica vegn applitgada en l'agricultura, pateschan l'ambient e la natira da monoculturas. Il diever da chemia agricola s'augmenta, la varietad da las spezias sa reducescha, creatiras pitschnas, cunzunt tgirallas ed avieuls, vegnan periclitadas. Per che noss ambient vegnia schanegia e per che nossa natira restia pli multifara, *recumondan tut las organisaziuns per la protecciun da la natira, da l'ambient e dals animals da votar GEA per l'iniziativa senza tecnologia genetica.*

La perscrutaziun ed ils medicaments na vegnan betg pertutgads

L'iniziativa senza tecnologia genetica concerna sulettamain l'agricultura. La perscrutaziun e la producciun da medicaments na vegnan betg pertutgadas dal moratori.

Quai èn blers buns motifs per dir GEA a l'iniziativa senza tecnologia genetica! »

Illes arguments dal cussegl federal

L'iniziativa na porscha betg ina meglra protecziun che la lescha davart la tecnica genetica. Quella protegia l'uman, l'animal e l'ambient en moda cumplexsiva da las consequenzas da la tecnologia genetica. Avant che plantas modifitgadas geneticamain dastgan vegnir cultivadas, ston ellas passar cun success controllas da plirs onns en il labor ed en il liber. Il giavisch da l'iniziativa è pia adempli gia oz per gronda part. Il cussegl federal refusescha l'iniziativa cunzunt per ils suandants motivs:

Novs svilups tecnologics na duessan betg vegnir scumandads da bel principi. Anzi, las ristgas ch'èn colliadas cun quai ston vegnir analisadas cun quità ed ils cunfins necessaris ston vegnir tschentads. Quai fa la lescha davart la tecnica genetica.

Examinar e betg scumandar las tecnologias

Gia oz èsi scumandà da tegnair en l'agricultura animals modifitgads geneticamain, e quai betg mo per tschintg onns, mabain adina. Mo per la perscrutaziun, per la diagnostica e per la terapia vi da l'uman e vi da l'animal èsi permiss d'experimentar cun vertebrads modifitgads geneticamain.

In scumond per animals exista gia

Sch'i vegn inoltrada ina dumonda per ch'ina spezia da planta modifitgada geneticamain possia vegnir admissa, ston ins far quint che la controlla da la segirezza duria plirs onns, probablmain medem ditg sco il moratori che vegn pretendì da l'iniziativa. Facticamain n'avess l'iniziativa nagin effect.

La procedura da controlla dura uschè ditg sco il moratori

La lescha davart la tecnica genetica garantisce che las consumentas e ch'ils consumers pon eleger libramain tranter victualias ch'èn vegnidas producidas en moda tradiziunala e victualias modifitgadas geneticamain. Products modifitgads geneticamain ston esser marcads cleramain. Gist uschia prescriba la lescha che la producziun da plantas tradiziunala na dastgia betg vegnir periclitada tras la cultivaziun da plantas modifitgadas geneticamain.

La libertad da tscherner è garantida gia ussa

Er sche la perscrutaziun na fiss betg pertutgada directamain dal moratori, donnegiass l'acceptanza da l'iniziativa la Svizra sco lieu da perscrutaziun. Ella fiss in signal ostil envers la scienza e pudess motivar perscrutadras e perscrutaders da bandunar la Svizra.

Signal ostil
envers la scienza

Il cussegl federal resguarda il moratori sco nunnecessari. La lescha davart la tecnica genetica protegia abundantamain l'uman, l'animal e l'ambient dals effects negativs da la tecnologia genetica, uschia ch'ina regulaziun supplementara na fa betg da basegn.

Il moratori
è nunnecessari

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa «per victualias producidas senza tecnologia genetica».

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per victualias producidas senza tecnologia genetica»

dals 17 da zercladur 2005

L'assemblea federala da la confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 3 da la constituziun federala¹,
sunter l'examinaziun da l'iniziativa dal pievel inoltrada ils 18 da settember 2003²
«per victualias producidas senza tecnologia genetica»,
sunter avair gi invista da la missiva dal cussegl federal dals 18 d'avust 2004³,
concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 18 da settember 2003 «per victualias producidas senza tecnologia genetica» è valaivla e vegn suttamesa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa dal pievel sa cloma:

Las disposiziuns transitorias da la constituziun federala vegnan midadas sco suonda:

Art. 197 cifra 2 (nov)

*2. Disposiziun transitoria tar l'art. 120 (tecnologia da gens en il sector betg uman)**

L'agricultura svizra n'utilisescha nagins organissemms modifitgads geneticamain durant tschintg onns suenter che questa disposiziun costituziunala è vegnida acceptada. En spezial na dastgan ni vegnir importads ni vegnir mess en circulaziun:

- a. plantas, parts da plantas e semenza modifitgadas geneticamain ch'èn ablas da sa multiplitgar e ch'èn destinadas per vegnir utilisadas or en il liber tar l'agricultura, tar l'orticultura u tar la selvicultura;
- b. animals modifitgads geneticamain ch'èn destinads per la producziun da victualias e d'auters products agriculs.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

¹ CS 101

² BBI 2003 6903

³ BBI 2004 4937

*** Las disposiziuns constituziunalas davart la tecnologia da gens en il sector betg uman (oz artitgel 120) ch'èn vegnidas approvadas dal pievel e dals chantuns l'onn 1992 sa cloman:**

¹ L'uman e ses ambient èn protegids dal diever abusiv da la tecnologia da gens.

² La confederaziun relascha prescripziuns davart il tractament da la schermenza e dal patrimoni genetic d'animals, plantas ed auters organissem; latiers tegna ella quint da la dignitad da las creatiras sco er da la segirezza dals umans, dals animals e da l'ambient e protegia la varietad genetica da las spezias dals animals e da las plantas.

Midada da la lescha federala davart la lavur en l'industria, en il mastergn ed en il commerzi (lescha da lavur)

La dumonda da votaziun è:

**Vulais Vus acceptar la midada dals 8 d'october 2004
da la lescha federala davart la lavur en l'industria,
en il mastergn ed en il commerzi (lescha da lavur)?**

**Il cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar
la revisiun da la lescha.**

Il cussegl naziunal ha acceptà il project da votaziun
cun 109 cunter 65 vuschs tar 5 abstenziuns, il cussegl dals
chantuns cun 30 cunter 10 vuschs tar 2 abstenziuns.

Il pli impurtant en furma concisa

Adina dapli umans fan lur cumpras la dumengia en fatschentas en staziuns e sin plazzas aviaticas. Tenor la lescha da lavur vertenta dastgan questas fatschentas laschar lavurar lur personal la dumengia mo, sch'ellas porschan rauba e prestaziuns da servetsch che viandantas e viandants han da basegn. Tenor l'avis dal cussegl federal e dal parlament è questa regulaziun memia stretga. Ella na correspunda betg pli a la moda da viver actuala da grondas parts da la populaziun. Pervi da quai duai la lescha da lavur vegnir adattada en tscherts puncts.

Pertge ina revisiun?

Da nov duain tut las fatschentas en centers dal traffic public, quai vul dir en staziuns pli grondas e sin plazzas aviaticas dastgar laschar lavurar lur personal la dumengia. Quest dretg duai valair independentamain da la purschida e da la surfatscha da vendita.

Il punct central da la revisiun

Ils sindicats han fatg in referendum cunter quest project da votaziun. Els teman che la lescha da lavur vegnia pegiurada e che la dumengia daventia a lunga vista in di da lavur tut normal.

Pertge il referendum?

Il cussegl federal ed il parlament approveschan la revisiun. Ella correspunda als basegns actuals da las consumentas e dals consuments senza metter en dumonda il senn da la dumengia sco di da repaus. Ultra da quai gida ella a promover il traffic public ed a stgaffir plazzas da lavur. Er la protecziun da las lavurantas e dals lavurants vegn resguardada adequatamain.

Posiziun dal cussegl federal e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

La lescha da lavur fixescha il princip ch'i na dastga betg vegnir lavurà la dumengia. Dapi lung temp datti dentant numerusas excepziuns da quest scumond, uschia per exempel en l'industria, en il traffic, en il turissem ed en il sector da la sanadad. Er fatschentas da vendita en staziuns e sin plazzas aviaticas dastgan laschar lavurar lur personal la dumengia, sch'ellas porschan rauba e prestaziuns da servetsch che s'orienteschan vi dals basegns da las viandantas e dals viandants.

Lavur da dumengia
mo en cas
excepziunals

Pervi da questa excepziun èn vegnidas avertas adina dapli fatschentas en staziuns e sin plazzas aviaticas er la dumengia. La dumonda contestada, tge purschidas che sajan la finala orientadas vi dals basegns da las viandantas e dals viandants ha stuì vegnir respundida dal tribunal federal. Quel ha decis che fatschentas sco per exempel affars da flurs, apotecas u librerias cun ina surfatscha da vendita da fin a 70 m² e negozis da victualias cun ina surfatscha da fin a 120 m² adempleschian las pretensiuns per la lavur da dumengia. Tar negozis da vestgadira e da stgarpas, tar affars d'optica e da fotografia sco er tar negozis da vin ha el dentant refusà quai.

Decisiun
dal tribunal federal
cun grondas
consequenzas

Questa differenziaziun dal tribunal federal è vegnida critigada da differentas varts sco betg chapibla. Per che fatschentas en staziuns na stoppian betg relaschar emploiadas ed emploiads sco conseguenza da questa sentenza dal tribunal federal, ha la confederaziun permess la lavur da dumengia per il personal en questas fatschentas, e quai fin tar la decisiun dal pievel davart quest project da votaziun. En cas d'in na stuessan questas permissiuns vegnir retratgas.

La situaziun
actuala sa basa
sin permissiuns
excepziunals

Cun la revisiun proponida sa basa la lescha da lavur unicamain sin la dumonda, sche la fatschenta sa chatta en in center dal traffic public (staziuns pli grondas u plazzas aviaticas) u betg. Sche quai è il cas, alura po il personal lavurar er la dumengia, e quai independentamain da la

La situaziun
centrala è decisiva

purschida da rauba e da prestaziuns da servetsch. Il segn caracteristic per admetter la lavur da dumengia è uschia unicamain la situaziun da traffic centrala.

Sco centers dal traffic public valan tut las staziuns che fan ina svieuta annuala d'almain 20 milliuns francs cun il traffic da persunas (actualmain circa 25 staziuns) sco er ulteriuras staziuns che vegnan designadas dals chantuns sco staziuns d'ina impurtanza regiunala. Tar las plazzas aviaticas tutgan, ultra da las plazzas aviaticas naziunalas Turitg e Genevra (la piazza aviatica da Basilea-Mülhausen è suttamessa a dretg franzos) er las plazzas aviaticas cun sgols regulars.

Limitaziun
a staziuns ed a
plazzas aviaticas
impurtantas

Ils giavischs da la protecziun da las lavurantas e dals lavurants vegnan mantegnids. Uschia na dastga nagin vegnir sfurzà da lavurar la dumengia. Tgi che lavura però la dumengia, ha il dretg d'avair liber dudesch dumengias per onn. Ina dumengia da lavur sto vegnir cumpensada l'emna avant u l'emna suenter cun in temp da paus nuninterrupt da 47 uras. Sco enfin ussa sto vegnir resguardà il temp maximal da lavur per emna, i dastga vegnir lavurà maximalmain sis dis in suenter l'auter ed il temp da paus quotidian dad indesch uras resta garanti.

Protecziun
da la lavuranta
e dal lavurant

Text da votaziun

Lescha federala

davart la lavur en l'industria, en il mastergn ed en il commerzi (lescha da lavur)

Midada dals 8 d'october 2004

L'assemblea federala da la confederaziun svizra,

suenter avair gi' invista dal rapport da la cumissiuin per economia e taxas dal cussegl
naziunal dals 17 da favrer 2004¹

e da la posiziun dal cussegl federal dals 5 da mars 2004²,

concluda:

I

La lescha da lavur dals 13 da mars 1964³ vegn midada sco suonda:

Art. 27 al. 1ter

^{1ter} En posts da vendita ed en manaschis da prestaziuns da servetsch
en staziuns ch'èn – pervi da lur dimensiun dal traffic da persunas –
centers dal traffic public sco er sin plazzas aviaticas dastgan
lavurantas e lavurants lavurar la dumengia.

II

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

¹ BBI 2004 1621

² BBI 2004 1629

³ CS 822.11

Arguments dal comité da referendum

«Mintga di in lavurdi? Na! La lavur da dumengia sto restar in'exceptiun

Il parlament ed il cussegl federal vulan pegiurar la lescha da lavur sin squitsch dal «shopville» da Turitg, in center da cumpra gigantic sut la staziun principala: La lavur da dumengia duai daventar adina pli savens la regla. Quai vul dir:

- lavur da dumengia senza permissiun da las autoritads,
- lavur da dumengia senza supplements da salari per las lavurantas e per ils lavurants,
- lavur da dumengia senza cumpensaziun supplementara dal temp dal di liber ch'è crudà.

Cun quai n'èn las lavurantas ed ils lavurants e la majoritad da la populaziun betg d'accord. Gia avant in pèr onns han il cussegl federal ed il parlament vuli abolir per part la dumengia sco di liber da la lavur – da lez temp sin squitsch dals gronds negozis. Il pievel ha dà in brav chanaster a tals plans, el ha ditg na a l'aboliziun da la dumengia cun 67 pertschient. Er en ils chantuns han projects sumegliants fatg regularmain naufragi.

Cun il project actual va il sfurzim da las abolidras e dals aboliders da la dumengia vinavant: En in emprim pass vulan ellas ed els permetter – senza autorisaziun – la lavur da dumengia per prestaziuns da servetsch e per la vendita en uschenumnads «centers dal traffic public». Sch'il pievel di gea, alura pretenda ina moziun gia concludida sco segund pass praticamain l'aboliziun generala dal scumond da lavurar la dumengia en tut la Svizra.

Nagut cunter la lavur da dumengia necessaria: Tgirunzas e tgirunzs, polizistas e polizists, locomotivistas e locomotivists, collavuraturas e collavurats da las medias ed autras persunas ston lavurar er la dumengia – per il bain da la publicitad. E nagin n'ha nagut encunter ch'ins po cumprar la dumengia il pli impurtant per la vita da mintgadi en staziuns u en auters centers da viadi. Las regulaziuns, sco ch'ellas valan oz, èn incontestadas, er per ils negozis da vendita en las staziuns.

La lavur da dumengia sto però restar in'exceptiun er en l'avegnir. Tgi che vul laschar lavurar il personal la dumengia, basegna per quai buns motivs ed ina permissiun. Mo uschia èsi garantì che la dumengia resta in di da repaus general. Pertge che la dumengia sco di liber da la lavur cuminaivel ha ina gronda valur sociala, culturala e religiusa: L'uman basegna in di per sa recrear, per la famiglia, temp per sasez, per la vita en in'uniun e per la religiun. Ils umans han da basegn la dumengia: lavur e repaus ston alternar. La dumengia interrumpa la hectica da la lavur e dal consum.

Perfin las autsacerdotas ed ils autsacerdots dal martgà global, las commerziantas ed ils commerziants d'acziun da la bursa da New York (u da Turitg) san quai: Ellas ed els han liber la dumengia. Pertge na duai quai er valair per ina lavuranta u per in lavurant normal svizzer?

Perquai: Na a l'aboliziun da la dumengia, na a dapli lavur da dumengia, na a la midada da la lescha da lavur.»

Ils arguments dal cussegl federal

La regulaziun proponida da la lavur da dumengia en staziuns pli grondas e sin piazzas aviaticas tegna quint da las modas da viver midadas. L'impurtanza da la dumengia sco di da paus resta però mantegnida. La revisiun da la lescha da lavur promova il traffic public e stgaffescha piazzas da lavur. La protecziun da las lavurantas e dals lavurants è garantida. Il cussegl federal sustegna il project spezialmain per ils suandants motifs:

Sco che las experientschas mussan, appreziescha blera gliעד la pussaivladad da pudair far lur cumpras er la dumengia en lieus centrals. La regulaziun vertenta na cuntenta dentant betg. Tschertas fatschentas en staziuns e sin piazzas aviaticas pon bain esser avertas la dumengia, ellas na dastgan dentant betg laschar lavurar lur persunal. Ultra da quai han adina puspè stuì giuditgar dretgiras, tge ch'ins basegna per far in viadi e tge betg. La midada da la lescha da lavur porta ussa clerezza. Per permetter la lavur da dumengia en fatschentas en staziuns e sin piazzas aviaticas è decisiva en il futur mo la dimensiun dal traffic da persunas e betg pli il sortiment.

La nova regulaziun
porta clerezza

La mobilitad da las persunas activas en ina professiun è s'augmentada fermamain, las vias a la lavur èn daventadas pli lungas. Las famiglias cun ina repartiziun classica da las incumbensas daventan adina pli raras ed il cumportament da consum è s'adattà a las novas furmas da viver. La pussaivladad da pudair ir a far cumpras er las sairas e las dumengias corresponda a la midada economica e sociala.

Adattaziun
a las modas
da viver midadas

La nova regulaziun è er raschunaivla or dal puntg da vista dal traffic e da l'ambient, perquai che pussaivladads cumplexivas da far cumpras augmentan er l'attractivladad dal traffic public. Ultra da quai gidan las entradas da locaziun da las interpresas da viafier e da las interpresas da piazzas aviaticas a finanziar il traffic public.

Promozion
dal traffic public

In schlargiament moderà da la lavur da dumengia mantegna e stgaffir plazzas da lavur. El porscha vistas da gudogn bainvisas, spezialmain er en il sectur da la lavur a temp parzial. Cun las mesiras accumpagnantas vegnan protegids ils dretgs da las lavurantas e dals lavurants che prestan lavur da dumengia.

Mantegnair
e stgaffir plazzas
da lavur

Las temas dal comité da referendum che las dumengias vegnian abolidas n'èn betg motivadas. Il scumond da la lavur da dumengia na vegn betg mess en dumonda da princip. La dumengia duai restar en l'avegnir in di da paus e da recreaziun.

La dumengia
n'è betg
periclitada

Il comité da referendum scriva en sia posiziun: «Las regulaziuns, sco ch'ellas valan oz, èn incontestadas, er per ils negozis da vendita en las staziuns.» Cun quai dat el l'impres-siun ch'i vegnia cuntinuà cun il stadi actual en cas d'in na a la midada da la lescha da lavur. Quai n'è betg il cas, pertge ch'igl è vegnì permiss a bleras fatschentas en staziuns e sin plazzas aviaticas da laschar lavurar il personal la dumengia mo fin tar questa votaziun dal pievel. En cas d'in na a quest project stuessan questas permissiuns vegnir retratgas.

Tge capita
en cas d'in na?

Per tut quests motifs recumondan il cussegl federal ed il parlament d'acceptar la midada da la lescha da lavur.

PP

Spediziun postala

Trametter enavos a la controlla
d'abitants da la vischnanca

Recumandaziun a las votantas ed als votants

Il cussegl federal ed il parlament recumondan a las votantas ed als votants da votar ils 27 da november 2005 sco suonda:

- na a l'iniziativa dal pievel
«per victualias producidas senza
tecnologia genetica»
- gea a la midada da la lescha da lavur